

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **V. P.**, zast. JUDr. Hanou Fučíkovou, advokátkou, se sídlem v Praze 4, náměstí bratří Synků 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2004, č. j. 46 Az 72/2004 – 19, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupkyni stěžovatele, JUDr. Haně Fučíkové, advokátce, se sídlem Praha 4, náměstí bratří Synků, **s e s t a n o v í** ve výši 2150 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 30. 4. 2004, č. j. OAM-1164/VL-10-P22-2003, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Své rozhodnutí žalovaný opřel o zjištění, že žalobce požádal o azyl kvůli rodinným problémům.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, ve které poukazoval na to, že žalovaný v předchozím řízení porušil ustanovení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), a § 12 a § 91 zákona o azylu. Podle názoru žalobce si žalovaný měl opatřit informace o celkové situaci tatarské národnosti a jejích příslušníků, přičemž žalovaný pochybil i tím, že v rozhodnutí se necituje ze zpráv a není tedy zřejmé, na základě jakých informací žalovaný rozhodoval. Skutečnost, že žalobce požádal o azyl až po udělení správního vyhoštění neznamena fakt, že není uprchlíkem. Status azylu je vážná a komplikovaná věc, o které jednak nevěděl a jednak se chtěl sám o sebe a o rodinu postarat. Na Ukrajinu se vrátit nemůže, proto institut azylu využil jako jednu ze svých posledních možností záchrany.

Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2004, č. j. 46 Az 72/2004 – 19, byla žaloba zamítnuta. Podle krajského soudu žalobce žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu v průběhu správního řízení netvrdil a jako důvod, pro který podal žádost o udělení azylu, uvedl rodinné problémy a snahu o legalizaci pobytu v České republice. Proto závěr správního orgánu, že žalobce nebyl vystaven pronásledování z důvodů uvedených v citovaném ustanovení je v souladu se zákonem. K námitce nesprávné aplikace § 14 zákona o azylu krajský soud uvedl, že udělení azylu z humanitárního důvodu je výlučně věcí volné úvahy správního orgánu a rozhodnutí o něm podléhá soudnímu přezkumu jen z toho hlediska, zda tento závěr vychází z dostatečných podkladů a je logicky správný. Soud v této věci zjistil, že osobní poměry žalobce rozhodné pro posouzení, zda splňuje či nesplňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu, byly objasněny dostatečně a závěr správního orgánu, že žalobci nelze udělit humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, není se shromážděnými podklady v logickém rozporu. Krajský soud dospěl rovněž k názoru, že žalovaný postupoval v souladu s ustanovením § 91 zákona o azylu, když v případě žalobce neshledal existenci překážek vycestování, neboť z informací získaných v průběhu správního řízení nelze učinit závěr, že by žalobce náležel k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu. Stejně jako správní orgán, také soud existenci těchto v zákoně taxativně vyjmenovaných překážek vycestování u žalobce nezjistil.

Proti rozsudku Krajského soudu v Praze, podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel především namítá, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu, a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl; důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1 a dále § 34 odst. 1 správního řádu, nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět; rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. není zde logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. K odůvodnění své kasační stížnosti stěžovatel poukázal na to, že v zemi jeho původu byl ohrožen na životě, nemá se kam obrátit o pomoc, protože stát takové poměry trpí a podporuje je. V jeho případě jde i o důvody humanitární, na základě kterých by bylo možno k udělení azylu použít § 14 zákona o azylu. Odvolává se proto na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, že „nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení, nebo trestu“. V této souvislosti stěžovatel poukazuje na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Cruz Varas z roku 1991, A-201, 69-70, a rozsudek ve věci Vilvarajah z roku 1991, A-215, 3 (vyhoštění). Dále se stěžovatel dovolává názoru v Příručce k postupům a kritériím pro určování právního

postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, kde je v čl. 53 uvedeno: „Může se stát, že žadatel byl podroben různým opatřením, která sama o sobě ještě nepředstavují pronásledování (např. různým formám diskriminace), ale jsou v některých případech spojena s dalšími zápornými faktory (např. obecné ovzduší nejistoty v zemi původu). V těchto situacích mohou různé se uplatňující aspekty ve svém součtu vyvolat určitý efekt, který může logicky opravňovat k tvrzení o opodstatněnosti pronásledování na kumulativním základě. Vzhledem k uvedenému se stěžovatel obrací na Nejvyšší správní soud v Brně a navrhuje, aby tento ve smyslu § 107 s. ř. s. přiznal odkladný účinek vykonatelnosti napadeného rozhodnutí a vydal rozsudek, kterým rozhodnutí Krajského soudu v Praze zruší a věc se mu vrací k dalšímu projednání. Stěžovatel žádá dále o ustanovení bezplatného právního zástupce z řad advokátů, osvobození od soudních poplatků a tlumočníka do ruského jazyka. V doplnění kasační stížnosti stěžovatel posléze upřesnil, že kasační stížnost podává z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Podle stěžovatele nebylo vyvráceno, že v zemi původu jsou porušována, lidská práva a že je ohrožen na životě z rasových důvodů, protože se oženil s ženou tatarské národnosti. Fakt, že matka jeho manželky, která s jejich sňatkem nesouhlasila a opakovaně na stěžovatele najala „bandity“, aby ho fyzicky napadli a z rodiny vyhnali, se může jevit jako záležitost osobní a rodinná, ale nemohlo by k ní dojít ve zdravém společenském a politickém klimatu, při respektování rovnosti všech národů a národností. Stěžovatel je také přesvědčen, že by tento problém neodstranil, i kdyby se mohl v rámci Ukrajiny přestěhovat. Proto volili s manželkou emigraci. Zde v ČR se cítí svobodně a chtěl by tu s manželkou i s jejich syny žít.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti správní orgán odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Soud neshledal v závěrech a postupu správního orgánu nezákonnost. V souvislosti s podanou kasační stížností odkazuje žalovaný na rozsudek Vrchního soudu v Praze č. j.: 5 A 720/2000 ze dne 28. 5. 2002, podle kterého zákon o azylu možnost humanitárního azylu koncipoval výslovně jako dobrodinný státu, nikoliv jako právo na přiznání azylu. Ve správním řízení se lze domáhat pouze ochrany práv, nikoli něčeho, co právem není, byť zákon umožňoval správnímu orgánu rozhodnutí o tom vydat a rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně č. j.: 3 Azs 12/2003 ze dne 15. 10. 2003, podle kterého udělení azylu z humanitárních důvodů je na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. Soudu nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je skutečně věcí diskrečního oprávnění správního orgánu, soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů;

na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 22. 3. 2003 podal stěžovatel žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že jeho manželka je tatarské národnosti. Její rodiče byli proti sňatku jmenovaného s jejich dcerou. Matka manželky stěžovatele na žadatele poslala neznámé lidi, kteří jej v září 2001 fyzicky napadli. Na policii se s žádostí o pomoc stěžovatel neobrátil. Poté pracoval v lese a tchýni již neviděl. Nakonec se stěžovatel rozhodl odcestovat do České republiky, kde je od července 2002. Vzhledem k tomu, že stěžovateli bylo uděleno správní vyhoštění, rozhodl se požádat o azyl. Ve vlastnoručně psaném prohlášení stěžovatel uvedené důvody potvrdil. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel sdělil, že z Ukrajiny odcestoval dne 2. 7. 2002. na turistické vízum s platností na tři měsíce. Po skončení víza byl policií zadržen a bylo mu uděleno správní vyhoštění. Od známých se dozvěděl, že existuje možnost podat žádost o azyl, a tím si legalizovat pobyt. Důvodem odjezdu byly rodinné problémy s tchyní, která byla proti sňatku s její dcerou a zakazovala jim žít společně. Poslala také neznámé osoby, aby stěžovatele fyzicky napadly. Toto napadení stěžovatel nehlásil, neboť to považoval za rodinnou záležitost. Poté se spolu s manželkou rozhodli odcestovat do České republiky, kde chtěl normálně žít a pracovat. Po obdržení správního vyhoštění se rozhodl požádat o azyl. Jiné problémy žadatel neuvedl.

Podle § 12 zákona o azylu se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Na základě § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Na základě zjištěného skutkového stavu věci má Nejvyšší správní soud za prokázané, že stěžovatel žádá o udělení azylu zejména z důvodu obav z fyzického násilí ze strany osob, které za ním byly vysílány jeho tchýní. Jak již bylo vícekrát judikováno zdejším soudem, žádost o azyl, jejímž jedinými důvody jsou pouze potíže se soukromými osobami

v domovském státě, je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná. Ohrožení žadatelů o azyl, které vyplývá z možné násilné činnosti soukromých osob, není relevantním důvodem pro udělení azylu, neboť není pronásledováním ve smyslu § 12 zákona o azylu. Za pronásledování by mohlo být v souvislostech tvrzených stěžovatelem pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před prokázaným ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Tak tomu ovšem v posuzovaném případě zjevně nebylo, neboť nelze vycházet z pouhého tvrzení o protizákonném chování soukromých osob, když toto chování není nijak prokazováno. Stěžovatel se přitom o možnou nápravu ani nepokusil.

Pokud stěžovatel namítá, že nebylo vyvráceno, že v zemi původu jsou porušována lidská práva, pak je třeba konstatovat, že v daném případě nebylo povinností žalovaného vyvracet stěžovatelova tvrzení, když stěžovatel z hlediska platného azylového nezákonné zásahy do jeho základních práv a svobod, vůči nimž by se nemohl bránit, neuváděl.

K námitkám týkajícím se pochybení žalovaného při zjišťování skutkového stavu věci, Nejvyšší správní soud uvádí, že žalovaný postupoval v souladu se správním řádem, dostatečně zjistil skutkový stav věci, když při svém rozhodování vycházel z podání a výpovědi stěžovatele, jakož i z Příručky ministerstva vnitra Velké Británie o zemi původu Ukrajina z dubna 2003. Nejvyšší správní soud neshledal žádné pochybení, pro něž by bylo nutno napadený rozsudek Krajského soudu v Praze zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Za nedůvodnou považuje zdejší soud i námitku stěžovatele směřující k chybné aplikaci ustanovení § 14 zákona o azylu. Posuzování podmínek pro udělení azylu z tzv. humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu spadá do diskreční pravomoci žalovaného a jeho smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (obdobně viz. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55). Nejvyšší správní soud neshledal ani v tomto směru ze strany žalovaného žádné pochybení.

K žádosti stěžovatele, aby byl ve věci ustanoven tlumočník, Nejvyšší správní soud sděluje, že v dané věci vycházel zdejší soud, na základě § 64 s. ř. s., z ustanovení § 18 odst. 2 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), podle kterého účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. V průběhu řízení však taková potřeba najevo nevzešla. Stěžovatel podal kasační stížnost v češtině a dokázal na výzvy a poučení krajského i Nejvyššího správního soudu včas a řádně zareagovat. Za nerozhodné přitom soud považuje, zda tak činil stěžovatel osobně nebo prostřednictvím advokáta. Otázka ustanovení tlumočníka by se tak nepochybně stala aktuální až v případě ústního jednání, které však zdejší soud s ohledem na ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s. nenařídil.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Praze zrušit, neboť zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení,

jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci (stěžovateli) náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Odměna zástupkyni stěžovatele, JUDr. Haně Fučíkové, která byla ustanovena stěžovateli k jeho žádosti usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 23. 11. 2004, č. j. 46 Az 72/2004 – 46, byla stanovena za dva úkony právní pomoci po 1000 Kč [převzetí a příprava zastoupení a sepsání doplnění kasační stížnosti – § 9 odst. 1 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb.], k čemuž byl přičten režijní paušál ve výši 2 x 75 Kč ve smyslu § 13 odst. 3 téže vyhlášky, celkem tedy 2150 Kč. Uvedená částka bude zástupci stěžovatele vyplacena do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. ledna 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu